Úřední věstník
Evropské unie

CS
Řada C

C/2025/3194

2.7.2025

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Doporučení EHSV k navrhovaným reformám a investicím v rámci cyklu evropského semestru 2024–2025

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2025/3194)

Zpravodajové: **Konstantinos DIAMANTOUROS**
Javier DOZ ORRIT
Luca JAHIER

Poradce	Olivier Cédric VAUZELLE (pro zpravodaje)
Rozhodnutí plenárního shromáždění	11. 7. 2024
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Přijato v sekci	15. 4. 2025
Přijato na plenárním zasedání	30. 4. 2025
Plenární zasedání č.	596
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	152/0/2

1. Závěry a doporučení

EU musí řešit současně obrovské geopolitické problémy v zahraniční, bezpečnostní a obranné politice. Jedná se například o agresi Ruska vůči Ukrajině, prohlášení a opatření nové administrativy Spojených států týkající se obchodu, NATO, územních nároků a dalších oblastí, a také o probíhající konflikty na Blízkém východě. Zároveň musí EU výrazně zvýšit produktivitu a konkurenceschopnost svého hospodářství, plnit cíle Zelené dohody a posilovat prostřednictvím evropského pilíře sociálních práv sociální soudržnost. Řešení těchto problémů vyžaduje značnou politickou a občanskou podporu, aktivní zapojení organizované občanské společnosti, řádnou správu věcí veřejných, větší jednotu a integraci a důslednou obranu demokratických hodnot a lidských práv nejen v rámci EU, ale i za jejími hranicemi. Podle EHSV je k dosažení přesně definovaných cílů ve všech těchto oblastech třeba mobilizovat co nejvíce finančních prostředků – veřejných i soukromých, národních i unijních. Zároveň musí být upřednostňovány evropské veřejné statky a musí být posíleny všechny dostupné rozpočtové a finanční nástroje, nebo v případě potřeby vytvořeny nástroje nové.

1.1 *Reformní a investiční opatření v členských státech, zejména ta, která vycházejí z doporučení pro jednotlivé země z roku 2024*

EHSV:

1.1.1 uznává, že význam doporučení pro jednotlivé země při řešení vnitrostátních problémů se v jednotlivých členských státech liší, a vyzývá Evropskou komisi, aby formulovala individualizovanější doporučení ohledně zdravých fiskálních politik pro finanční stabilitu, dlouhodobě udržitelný růst a konkurenceschopnost, veřejných výdajů na nejdůležitější veřejné služby, služby obecného zájmu a sociální politiky a digitální a ekologické transformace. EHSV rovněž vyzývá vlády k účinnějšímu provádění navrhovaných investic a reforem;

1.1.2 vyzývá Komisi a členské státy, aby zintenzivnily systematickou komunikaci a zvyšování povědomí o cílech udržitelného rozvoje v rámci doporučení pro jednotlivé země, zejména pokud jde o realizaci navrhovaných investic a reforem v praxi formou konkrétních kroků a opatření;

1.1.3 opakuje svůj požadavek, aby byl na evropské úrovni zaveden strukturovaný konzultační proces s formalizovanými konzultačními postupy, které by byly harmonizovanější a transparentnější;

1.1.4 zdůrazňuje, že by Komise měla pokračovat ve strukturálním dialogu se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti v jednotlivých členských státech. Měla by od členských států požadovat, aby předložily stručné závěry konzultací se zainteresovanými stranami;

1.1.5 požaduje, aby byla do evropského semestru zahrnuta reformovaná zásada partnerství ([1]).

1.2 ***Střednědobé fiskálně-strukturální plány a nový rámec správy ekonomických záležitostí EU***

1.2.1 EHSV proto vyzývá Komisi, aby členským státům poskytla v rámci nařízení EU jasné a harmonizované pokyny, jak povinně, systematicky, strukturálně a smysluplně zapojovat zainteresované strany. Tyto pokyny by umožnily následnou regulaci formálního procesu konzultací na úrovni jednotlivých členských států. Komise by měla určit, že kvalita zapojení zainteresovaných stran bude jedním z kritérií schválení národního plánu.

1.2.2 Metodika, na jejímž základě Evropská komise hodnotí střednědobé fiskálně-strukturální plány členských států, by měla být podrobena důkladnějšímu hodnocení, zejména co se týče souladu s požadavkem nových investic a reforem, když členské státy žádají o prodloužení období korekce ze čtyř na sedm let.

1.3 ***Provádění reforem a investic stanovených v národních plánech pro oživení a odolnost***

EHSV:

1.3.1 má za to, že klíčovou úlohu při podpoře investic a reforem v současné době hraje Nástroj pro oživení a odolnost (RRF). Nicméně před ukončením platnosti nástroje je ještě třeba vyřešit několik otázek souvisejících s jeho prováděním;

1.3.2 vyzývá ke zlepšení koordinace, plánování a přidělování zdrojů s cílem zabránit průtahům a ke zefektivnění procesů. Dále vyzývá členské státy, aby zajistily přístup administrativních pracovníků ke školení a budování kapacit v zájmu lepšího řízení projektů a efektivnějších administrativních postupů. EHSV ([2]) již upozorňoval na to, že je třeba lépe, včas a konzistentně informovat o pokroku v plnění národních plánů pro oživení a odolnost;

([1]) European Social Fund support to social partners in the 2007-2013 period (Podpora sociálních partnerů z Evropského sociálního fondu v období 2007-2013), Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky (Úř. věst. L 231, 30.6.2021, s. 159), průzkumné stanovisko EHSV Větší zaměření politiky soudržnosti v období po roce 2027 na výsledky – výzvy, rizika a příležitosti (Úř. věst. C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj), a hodnotící zpráva Hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období týkající se kodexu chování a diskuse se zainteresovanými stranami na konferenci CEMR o zveřejnění jejího dokumentu Top level decision – Local consequences: The European Semester explained (Rozhodnutí na nejvyšší úrovni – místní důsledky: vysvětlení evropského semestru) dne 2. prosince 2024.

([2]) Hodnotící zpráva EHSV *Hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období*.

1.3.3 upozorňuje na potřebu transparentnosti, pokud jde o konečné příjemce finančních prostředků, a vyzývá Komisi a vlády členských států, aby zjednodušily postupy, omezily byrokracii a poskytly podporu k zaručení účinného a včasného provedení plánů ([3]);

1.3.4 požaduje, aby součástí příští výroční zprávy o Nástroji pro oživení a odolnost byla tematická analýza zapojení sociálních partnerů, organizací občanské společnosti, vnitrostátních parlamentů a místních a regionálních orgánů ([4]);

1.3.5 vyzývá k prodloužení lhůty pro čerpání prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost, a to alespoň do příštího víceletého finančního rámce (VFR) v roce 2028, pokud bude zřejmé, že by její neprodloužení vedlo ke ztrátě finančních prostředků ([5]);

1.3.6 zdůrazňuje, že je třeba upřesnit definici milníků a cílů a zaručit spolehlivost informací poskytovaných členskými státy ([6]). Výbor zdůrazňuje, že je třeba se více zaměřit na koncipování přeshraničních projektů.

1.4 *Potřeba investic ke zvládnutí současných i budoucích výzev*

1.4.1 EHSV se domnívá, že navýšení finanční kapacity EU, jak se navrhuje v Draghiho zprávě, by přesahovalo stávající fiskální rámec jednotlivých členských států i objem a strukturu stávajícího VFR. EHSV znovu zdůrazňuje, že je třeba vytvořit fond pro strategické investice ([7]), který by byl svou velikostí rovnocenný Nástroji pro oživení a odolnost a z něhož by se prioritně financovaly společné evropské statky a vnitrostátní investice v souladu s klíčovými politickými prioritami Evropy. Pokrokem v této oblasti je nově vytvořená iniciativa InvestAI a oznámený budoucí fond pro konkurenceschopnost, které budou součástí silnějšího a konzistentnějšího VFR. EHSV zároveň zdůrazňuje, že je třeba urychleně zintenzivnit rozsáhlou mobilizaci soukromých úspor prostřednictvím dokončení unie kapitálových trhů (nedávno přejmenovanou na „unii úspor a investic“) a zvýšit finanční kapacitu EIB.

1.5 *Revidovaný a silnější evropský semestr*

1.5.1 Z evropského semestru se stal pevný a dobře zavedený nástroj správy ekonomických záležitostí EU a koordinace s členskými státy a neustále se pracuje na jeho dalším vývoji. Dalšími známkami pokroku v této oblasti jsou vstup v platnost revidovaného rámce správy ekonomických záležitostí EU, již oznámené propojení nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti se semestrem a první návrh možného propojení se semestrem v oblasti budoucích výdajů v rámci příštího VFR a alespoň části budoucího Fondu soudržnosti. Stejně jako zrušení roční strategie pro udržitelný růst na rok 2025 v prosinci 2024 i tyto známky ukazují, že je nutné tento proces důkladně modernizovat.

1.5.2 EHSV vyzývá Komisi, aby urychleně přezkoumala strukturu a načasování semestru s cílem zajistit budoucí propojení s nástrojem pro koordinaci konkurenceschopnosti, v zájmu transparentnosti a s cílem umožnit všem zainteresovaným subjektům (orgánům EU, vládám členských států, parlamentům, místním orgánům, sociálním partnerům a organizacím občanské společnosti), aby byly připraveny plně hrát svou úlohu v procesu evropského semestru.

([3]) Účetní dvůr – Udělení absolutoria za rok 2023: Slyšení s komisaři Valdisem Dombrovskisem a Paolem Gentilonim o Nástroji pro oživení a odolnost (Výbor pro rozpočtovou kontrolu – Evropský parlament – 12. listopadu 2024)[1] Evropský parlament – The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (100 největších příjemců prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost).

([4]) V souladu se stanoviskem Evropského výboru regionů ECON-VII/037 z října 2024 Přezkum evropského plánu na podporu oživení po pandemii covid-19 v polovině období (Nástroj pro oživení a odolnost) (Úř. věst. C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([5]) V souladu se stanoviskem Evropského výboru regionů ECON-VII/037 z října 2024 Přezkum evropského plánu na podporu oživení po pandemii covid-19 v polovině období (Nástroj pro oživení a odolnost) (Úř. věst. C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([6]) Účetní dvůr – Udělení absolutoria za rok 2023: Slyšení s komisaři Valdisem Dombrovskisem a Paolem Gentilonim o Nástroji pro oživení a odolnost (Výbor pro rozpočtovou kontrolu – Evropský parlament – 12. listopadu 2024)[1] Evropský parlament – The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (100 největších příjemců prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost).

([7]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru – Investiční fond EU na podporu hospodářské odolnosti a udržitelné konkurenceschopnosti (stanovisko z vlastní iniciativy) (Úř. věst. C, C/2024/6862, 28.11.2024, ELI: https://eur-lex.europa.eu/eli/C/2024/6862/oj).

1.5.3 EHSV navrhuje, aby Evropská komise v rámci evropského semestru používala ukazatele, které jsou charakteristické pro přístup založený na ekonomice blahobytu, aby bylo možné zhodnotit situaci v každém členském státu a poskytnout komplexnější obraz.

2. **Úvod**

2.1.1. Toto stanovisko z vlastní iniciativy je spolu s informační zprávou součástí balíčku a navazuje na práci skupiny EHSV pro evropský semestr: konzultace s národními hospodářskými a sociálními radami, sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti z členských států EU o klíčových tématech evropského semestru. Toto stanovisko je doplněním informační zprávy, v níž jsou shrnuty postoje sociálních partnerů a organizací občanské společnosti v členských státech k navrhovaným reformám a investicím v jednotlivých státech a jejich provádění (cyklus evropského semestru 2024–2025). Obsahuje politická doporučení, závěry a politické návrhy EHSV vycházející z výsledků konzultací se zainteresovanými stranami, jejichž provádění je ve zprávě stanoveno.

2.1.2. Tím EHSV navazuje na své úsilí o prosazování participativnějšího evropského semestru a rámce správy ekonomických záležitostí, přičemž členské státy musí mít v tomto ohledu větší odpovědnost a organizovaná občanská společnost se musí více angažovat. Široká účast je přínosem pro fakticky podložené rozhodování a demokratickou legitimitu a posiluje u veřejnosti podporu transformačních politik a systémových změn.

3. **Souvislosti**

3.1.1. Toto stanovisko z vlastní iniciativy se zaměřuje v prvé řadě na reformy a investiční opatření členských států, zejména na ty, které vycházejí z doporučení pro jednotlivé země z roku 2024, a na jejich provádění. V rámci jarního balíčku evropského semestru 2024 předložila Komise v červnu návrh doporučení pro jednotlivé země pro rok 2024, který Rada s menšími změnami přijala v červenci 2024. Tato doporučení pro jednotlivé země zahrnují: i) doporučení týkající se fiskální politiky (doporučení č. 1), ii) doporučení týkající se provádění Nástroje pro oživení a odolnost a programů politiky soudržnosti ([8]) (doporučení č. 2) a iii) doporučení č. 3 a 4, která se týkají dalších nesplněných politických priorit nebo specifik členských států. Přibližně dvě třetiny doporučení vydaných v rámci doporučení č. 3 a 4 se týkaly opatření k posílení trhů práce prostřednictvím vzdělávání a investic do dovedností, k podpoře ekologické transformace a dalších politik souvisejících s energetikou a k řešení nevyjasněných otázek v oblasti konkurenceschopnosti. Dále se toto stanovisko z vlastní iniciativy zaměřuje na střednědobé fiskálně-strukturální plány, které jsou ústředním bodem nového rámce správy ekonomických záležitostí ([9]). Členské státy v těchto plánech stanovují své fiskální cíle, prioritní reformy a investice ([10]) a opatření k řešení případné makroekonomické nerovnováhy během období fiskální korekce.

3.1.2. V této souvislosti EHSV vyzývá k zavedení stálých a strukturovaných postupů pro konzultace se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti při vypracovávání národních plánů ([11]). Kromě toho článek 11 nařízení o novém rámci správy ekonomických záležitostí ([12]) vyzývá členské státy, aby v souladu s vnitrostátními právními rámci při přípravě plánů konzultovaly sociální partnery, regionální orgány, organizace občanské společnosti a další příslušné vnitrostátní zainteresované strany. Vzhledem ke krátké lhůtě pro přípravu prvního souboru národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánů mohly členské státy v rámci cyklu evropského semestru 2025 takové konzultace vést, ale neměly k tomu povinnost. Při vypracovávání všech budoucích plánů již budou muset konzultovat vnitrostátní zainteresované strany, ačkoli nebyla stanovena žádná kritéria kvality konzultací. V neposlední řadě se v tomto stanovisku z vlastní iniciativy zkoumá také pokrok dosažený při provádění reforem a investic stanovených v národních plánech pro oživení a odolnost ([13]).

([8]) Regionální politika – nová politika soudržnosti.

([9]) Sdělení Evropské komise Evropskému parlamentu, Radě a Evropské centrální bance *Evropský semestr 2025: realizace nového rámce správy ekonomických záležitostí* (26. listopadu 2024).

([10]) Reformy a investice reagující na hlavní výzvy určené v rámci evropského semestru a na společné priority EU.

([11]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 (COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)), k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)) a k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)) (Úř. věst. C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([12]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 ze dne 29. dubna 2024 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 (Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([13]) Nástroj pro oživení a odolnost, Evropská komise.

4. **Obecné připomínky**

4.1 ***Reformní a investiční opatření v členských státech, zejména ta, která vycházejí z doporučení pro jednotlivé země z roku 2024, a provádění těchto opatření***

4.1.1 Relevantnost doporučení pro jednotlivé země při řešení vnitrostátních problémů se v jednotlivých členských státech liší a EHSV vyzývá Komisi, aby věnovala zvláštní pozornost individualizovaným doporučením týkajícím se zdravých fiskálních rozpočtových politik pro finanční stabilitu a dlouhodobý růst, veřejných výdajů, udržitelnosti veřejných služeb a služeb obecného zájmu, lepší institucionální koordinace, zlepšení sociálních politik (zejména v oblastech, jako je zdravotní péče, rozvoj dovedností, nerovnosti a začleňování) a digitální a ekologické transformace (zejména začleněním environmentálních cílů do veřejných politik). V zájmu podpory těchto reforem a transformací je třeba se zaměřit také na daně. EHSV žádá, aby se přednostně řešily aktuální ekonomické problémy, jako je bydlení, sociální ochrana, životní náklady a náklady na energii, a také strukturální problémy, které ohrožují konkurenceschopnost EU, jako je nadměrná regulace a zdlouhavá povolovací řízení. EHSV rovněž vyzývá vlády členských států, aby investice a reformy navržené v těchto doporučeních pro jednotlivé země prováděly účinněji a systematičtěji na základě dlouhodobého strategického plánování.

4.1.2 EHSV konstatuje, že mezi členskými státy existují rozdíly ve způsobu, jakým jsou do doporučení pro jednotlivé země začleněny cíle udržitelného rozvoje, a vyzývá Komisi a členské státy, aby zintenzivnily systematickou komunikaci a informování o těchto cílech při realizaci navrhovaných investic a reforem prostřednictvím konkrétních kroků a opatření. Díky tomuto lepšímu pochopení cílů udržitelného rozvoje ze strany veřejnosti vznikne významná příležitost k zaručení holistického přístupu k udržitelnému rozvoji. EHSV zdůrazňuje, že je třeba reformovat evropský semestr, aby bylo možné lépe řídit a podporovat provádění cílů a úkolů EU stanovených například v Zelené dohodě pro Evropu, evropském pilíři sociálních práv a Paktu OSN pro budoucnost přijatém v září 2024 ([14]) a aby se zvýšila současná nízká úroveň konkurenceschopnosti EU. EHSV souhlasí s tím, že komplexní cíle a jasné a ambiciózní úkoly pro provádění cílů udržitelného rozvoje by v rámci evropského semestru umožnily posoudit, zda jsou stávající politiky a investice účinné a zda vedou k pokroku správným směrem, nebo zda jsou zapotřebí další reformy a investice, které by se pak v rámci tohoto procesu mohly doporučit ([15]). EHSV se proto rovněž domnívá, že je nutné přehodnotit stávající přístup k analýze nedostatků uplatňovaný v rámci evropského semestru.

4.1.3 Obecným cílem konzultací se sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti je rozhodovat o nasměrování sociální a hospodářské politiky v nadcházejících letech. Témata projednávaná v rámci evropského semestru jsou většinou nejdůležitější pro organizovanou občanskou společnost. Vnitrostátní zainteresované strany mohou na jedné straně přispívat svými odbornými znalostmi a na druhé straně mohou také navrhovat důležitá opatření. V současné době u řady mechanismů pro účast, přestože se uplatňují, chybí skutečný dialog a na vznesené otázky se často nereaguje, což vede k frustraci. EHSV opakuje svůj požadavek, aby byl na evropské úrovni legislativně zakotven strukturovaný konzultační proces s formalizovanými konzultačními postupy, které by byly harmonizovanější a transparentnější. Cílem tohoto postupu je zajistit systematické, rychlejší, podstatnější a účinnější zapojení sociálních partnerů a organizací občanské společnosti do rozhodovacího procesu. Dále by se mělo zajistit, aby byly se zainteresovanými stranami konzultovány způsoby, jakými byly jejich podněty využity, a důvody, proč byla rozhodnutí přijata.

4.1.4 Komise by zároveň měla pokračovat ve strukturálním dialogu s vnitrostátními sociálními partnery a organizacemi občanské společnosti. Komise by měla od členských států požadovat, aby předložily podrobný souhrn konzultací se zúčastněnými stranami. V neposlední řadě EHSV požaduje, aby byla do evropského semestru zahrnuta reformovaná zásada partnerství ([16]).

([14]) https://www.un.org/en/summit-of-the-future/pact-for-the-future.

([15]) A European Agenda To Navigate Uncertain Times – How to steer the EU towards wellbeing for all now and in the future (Evropský program pro nejistou dobu – jak nasměrovat EU k blahobytu pro všechny nyní i v budoucnu) – MERGE (mergeproject.eu).

([16]) European Social Fund support to social partners in the 2007-2013 period (Podpora sociálních partnerů z Evropského sociálního fondu v období 2007-2013), nařízení (EU) 2021/1060, průzkumné stanovisko EHSV Větší zaměření politiky soudržnosti v období po roce 2027 na výsledky – výzvy, rizika a příležitosti (Úř. věst. C, C/2025/2018, 30.4.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/2018/oj), a hodnotící zpráva Hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období týkající se kodexu chování a diskuse se zainteresovanými stranami na konferenci CEMR o zveřejnění jejího dokumentu Top level decision – Local consequences: The European Semester explained (Rozhodnutí na nejvyšší úrovni – místní důsledky: vysvětlení evropského semestru) dne 2. prosince 2024.

4.2 *Střednědobé fiskálně-strukturální plány a nový rámec správy ekonomických záležitostí EU*

4.2.1 Pokud jde o obsah současných plánů, obecně přetrvávají pochybnosti o tom, zda jsou navrhovaná opatření dostatečná k řešení výzev, jimž členské státy čelí, jako je dvojí transformace, inovace a udržitelná konkurenceschopnost, a také geopolitických a strukturálních výzev v oblasti bezpečnosti a obrany, strategické autonomie, demografie, energetiky, infrastruktury, sociální ochrany, sociální soudržnosti a pečovatelských služeb. Kromě toho hlavní závěry Lettovy zprávy ([17]) a Draghiho zprávy do té míry ovlivní pracovní program nové Komise, že by podle EHSV mělo být možné zčásti změnit obsah národních fiskálních a strukturální plánů za předpokladu, že budou dodrženy makroekonomické parametry zaručující udržitelnost veřejných financí ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.

4.2.2 Navzdory své výzvě, aby zástupci organizované občanské společnosti měli zaručenou účast na přípravě a provádění hospodářských politik, politik zaměstnanosti a sociálních politik, které mají být zahrnuty do střednědobých fiskálně-strukturálních plánů ([18]), EHSV konstatuje, že v mnoha členských státech nebyl zainteresovaným stranám umožněn přístup k obsahu národního plánu před jeho předložením Komisi nebo předtím, než Komise zaslala své hodnocení těchto plánů. A to i přesto, že tyto plány jsou politickým východiskem hospodářské a fiskální politiky členských států a že stanoví prioritní reformy a investice na příštích čtyři až sedm let. Zainteresované subjekty z jednotlivých států mohou přispět svými odbornými znalostmi a mohou také navrhnout vhodná opatření, která by odrážela realitu na místě. Situace je ještě komplikovanější vzhledem ke skutečnosti, že odpovědnost členských států za přísliby učiněné v plánech, což je jeden z faktorů, který s největší pravděpodobností zajistí jejich provádění, lze zaručit pouze tehdy, pokud se na vypracování plánů budou moci podílet politické a sociální subjekty prostřednictvím formálních konzultačních procesů. To by mělo být zajištěno i v případě aktivace obecné únikové doložky.

4.2.3 Zainteresované strany a EHSV proto znovu vyzývají Komisi, aby vypracovala nařízení EU, které by stanovilo, jakým způsobem budou sociální partneři a organizace občanské společnosti zapojeni do procesu evropského semestru a do rámce správy ekonomických záležitostí EU. V nařízení by byly definovány základní zásady a charakteristiky procesu zapojení, které by měly být v postupech členských států respektovány ([19]).

4.3 *Realizace reforem a investic stanovených v národních plánech pro oživení a odolnost*

4.3.1 Pokud jde o to, zda budou vlády jednotlivých států schopny do 31. srpna 2026 vyčerpat prostředky Nástroje pro oživení a odolnost, má mnoho zainteresovaných stran pochybnosti o tom, zda tak budou schopny učinit v plném rozsahu nebo správně. Existuje riziko, že příslušné finanční prostředky budou využity neefektivně na úkor kvality a účinnosti projektů a operací prováděných s podporou Nástroje pro oživení a odolnost. Pokud vlády nezintenzivní provádění reforem a investic stanovených v národních plánech pro oživení a odolnost, hrozí, že přijdou o značné finanční prostředky. Přestože bylo dosaženo pokroku v čerpání finančních prostředků a provádění plánů pro oživení a odolnost, je stále naléhavě nutné tento proces urychlit. Důvodem je zejména nedostatečná administrativní kapacita na celostátní a místní úrovni, neefektivita, problémy s transparentností, problémy se správou, nedostatečné plánování a nedostatek odpovídajících zdrojů při provádění plánu pro oživení a odolnost. Byly zjištěny i další příčiny zpoždění v provádění, jako je nedostatek iniciativy ze strany soukromého sektoru, nerealistické termíny a nejednotná koordinace mezi vládními agenturami, neschopnost malých projektů získat dostatečné finanční prostředky, nedostatek zdrojů a nepružné termíny vedoucí ke zpožděním v důsledku byrokratických postupů, nedostatečná příprava reforem, nedostatečné konzultace se zainteresovanými stranami vedoucí k nedostatečné přípravě reforem, chybějící časové plány provádění projektů a zpoždění v důsledku zdlouhavé přípravy legislativních návrhů a zadávacích řízení.

([17]) Enrico Letta – Much more than a market (Mnohem více než jen trh) (duben 2024).

([18]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 (COM(2023) 240 final – 2023/0138 (COD)), k návrhu nařízení Rady, kterým se mění nařízení (ES) č. 1467/97 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (COM(2023) 241 final – 2023/0137 (CNS)) a k návrhu směrnice Rady, kterou se mění směrnice 2011/85/EU o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (COM(2023) 242 final – 2023/0136 (NLE)) (Úř. věst. C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

([19]) Stanovisko EHSV *Návrhy, které se týkají reforem a investic, a jejich provádění v členských státech: jaký je postoj organizované občanské společnosti? (cyklus evropského semestru 2023–2024)* (Úř. věst. C, C/2024/4054, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/4054/oj), stanovisko EHSV *Doporučení EHSV ohledně důkladné reformy evropského semestru* (Úř. věst. C 228, 29.6.2023, s. 1), a stanovisko EHSV *Nová pravidla správy ekonomických záležitostí odpovídající budoucím potřebám* (Úř. věst. C, C/2023/880, 8.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2023/880/oj).

4.3.2 Je proto nezbytné, aby byli konzultováni a vyslechnuti všichni sociální a hospodářští partneři a aby byla zajištěna úplná informovanost veřejnosti a odpovídající komunikace. EHSV požaduje lepší koordinaci, plánování a přidělování zdrojů za účelem překonání zpoždění, zefektivnění postupů včetně omezení zbytečné dokumentace a přijetí digitálních řešení. Dále vyzývá členské státy, aby zajistily přístup administrativních pracovníků ke školení a budování kapacit v zájmu lepšího řízení projektů a efektivnějších administrativních postupů. EHSV ([20]) již upozorňoval na to, že je třeba lépe, včas a konzistentně informovat o pokroku v plnění národních plánů pro oživení a odolnost.

4.3.3 EHSV upozorňuje na potřebu transparentnosti, pokud jde o konečné příjemce finančních prostředků, a vyzívá Komisi a vlády členských států, aby zjednodušily postupy, omezily byrokracii a poskytly podporu k zaručení účinného a včasného provedení plánů. Požaduje do budoucna větší transparentnost, co se týče konečných příjemců ([21]). Členské státy zveřejnily více než 100 největších příjemců a v některých případech je 10 největších příjemců z veřejného sektoru ([22]). Větší transparentnost by umožnila znát úplný seznam příjemců prostředků v rámci plánu pro oživení a odolnost. Komise by měla změnit příslušnou definici, která není uvedena v nařízení, nýbrž v pokynech ([23]). Tok prostředků Nástroje pro oživení a odolnost musí být transparentní a sledovatelný, aby bylo zajištěno, že tyto prostředky budou využity efektivně. Při nakládání s veřejnými prostředky by se měly harmonizovat informace.

4.3.4 EHSV požaduje, aby příští výroční zpráva o Nástroji pro oživení a odolnost obsahovala tematickou analýzu zapojení sociálních partnerů, organizací občanské společnosti, vnitrostátních parlamentů a místních a regionálních orgánů ([24]).

4.3.5 Výbor vyzývá k prodloužení lhůty pro čerpání prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost, pokud bude zřejmé, že by její neprodloužení vedlo ke ztrátě finančních prostředků ([25]). Je zapotřebí větší flexibilita při provádění národních plánů. Mezi jednáním o VFR a oficiálním ukončením Nástroje pro oživení a odolnost existuje časová prodleva. V ideálním případě by měl být konec Nástroje pro oživení a odolnost sladěn s novým VFR, což by členským státům poskytlo více času na provedení plánovaných investic a reforem. Kromě toho EHSV konstatuje, že v několika členských státech je organizovaná občanská společnost pro využití přístupu Nástroje pro oživení a odolnost založeného na výkonnosti pro VFR a že by byl tento přístup přijatelným řešením nedostatečného pokroku při dosahování našich společných cílů. Měl by však být doprovázen zárukou flexibility při jeho uplatňování a závaznými pravidly, aby bylo zajištěno, že členské státy budou hrát podle pravidel, přičemž cílem by měla být jak atraktivita, tak vymahatelnost. EHSV v každém případě doporučuje zamezit u všech programů zbytečné centralizaci a dodatečné zátěži a zachovat specifickou metodiku, díky níž byly hlavní programy EU (např. programy politiky soudržnosti) úspěšné, a zásadu partnerství, která zajišťuje řádné zapojení příslušných zainteresovaných stran.

4.3.6 EHSV zdůrazňuje, že je třeba upřesnit definici milníků a cílů, lépe definovat nástroje hodnocení a měřítka a zaručit spolehlivost informací poskytovaných členskými státy ([26]). Výbor zdůrazňuje, že je třeba se také více zaměřit na koncipování přeshraničních projektů.

4.3.7 V neposlední řadě trvá na tom, že Nástroj pro oživení a odolnost musí být úspěšný. Organizovaná občanská společnost poukázala na řadu zkušeností získaných s Nástrojem pro oživení a odolnost, které by mohly být uplatněny u jiných finančních nástrojů EU. Tyto zkušenosti se týkají různých témat, jako je byrokracie a zjednodušení postupů, zapojení vnitrostátních sociálních partnerů a organizací občanské společnosti, flexibilita při provádění nástroje, potřeba lepší koordinace a plánování a monitorování takového nástroje.

([20]) Hodnotící zpráva EHSV *Hodnocení Nástroje pro oživení a odolnost v polovině období*.

([21]) Účetní dvůr – Udělení absolutoria za rok 2023: Slyšení s komisaři Valdisem Dombrovskisem a Paolem Gentilonim o Nástroji pro oživení a odolnost (Výbor pro rozpočtovou kontrolu – Evropský parlament – 12. listopadu 2024)[1] Evropský parlament – The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (100 největších příjemců prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost).

([22]) Evropský parlament – The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (100 největších příjemců prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost).

([23]) Účetní dvůr – Zvláštní zpráva 13/2024 (září 2024): ‚**Doporučení 1 – Zajistit jednotné uplatňování definice „konečného příjemce“**. Komise by měla zajistit, aby mezi členskými státy byla obecná shoda o významu pojmu „konečný příjemce“ a aby byl uplatňován jednotně.

([24]) V souladu se stanoviskem Evropského výboru regionů ECON-VII/037 z října 2024 Přezkum evropského plánu na podporu oživení po pandemii covid-19 v polovině období (Nástroj pro oživení a odolnost) (Úř. věst. C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([25]) V souladu se stanoviskem Evropského výboru regionů ECON-VII/037 z října 2024 Přezkum evropského plánu na podporu oživení po pandemii covid-19 v polovině období (Nástroj pro oživení a odolnost) (Úř. věst. C, C/2024/7057, 4.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/7057/oj).

([26]) Účetní dvůr – Udělení absolutoria za rok 2023: Slyšení s komisaři Valdisem Dombrovskisem a Paolem Gentilonim o Nástroji pro oživení a odolnost (Výbor pro rozpočtovou kontrolu – Evropský parlament – 12. listopadu 2024)[1] Evropský parlament – The 100 largest recipients of Recovery and Resilience Facility funds (100 největších příjemců prostředků z Nástroje pro oživení a odolnost).

4.4 ***Potřeba investic ke zvládnutí současných i budoucích výzev***

4.4.1 EHSV souhlasí s analýzou a závěry Draghiho zprávy ([27]) týkajícími se toho, jak by EU měla čelit současným četným výzvám ([28]) tím, že skoncuje se závažným nedostatkem investic do evropského hospodářství v posledních desetiletích a podpoří udržitelnou konkurenceschopnost. Dosáhnout tohoto cíle je však ještě obtížnější kvůli tomu, že mnoho členských států musí prostřednictvím národních fiskálních a strukturálních plánů stanovených v novém rámci správy makroekonomických záležitostí EU snížit své schodky veřejných financí a míru zadlužení. Existují jen dva způsoby, jak zajistit slučitelnost těchto cílů a politik a jejich odpovídající financování. Zaprvé je třeba lépe koordinovat vnitrostátní investice a posílit je evropskými politickými pokyny. To vyžaduje posílení evropského semestru a zlepšení jeho fungování. Zadruhé je třeba zvýšit finanční kapacitu EU, a to výraznou restrukturalizací a navýšením v příštím VFR, a zároveň uvažovat o vytvoření fondu pro strategické investice, který by upřednostňoval financování společných evropských statků a vnitrostátních investic, jež by odrážely hlavní evropské politické priority. Měla ba být navýšena i finanční kapacita EIB prostřednictvím nové posílené verze specifických programů InvestEU (jako je iniciativa InvestAI a oznámený Evropský fond pro konkurenceschopnost).

4.4.2 Rozpor mezi potřebou vyrovnat se s prudkým nárůstem investic a potřebou současně snížit úroveň zadlužení, aniž by byla negativně ovlivněna politika sociální soudržnosti, vyžaduje také opatření v oblasti daňových příjmů. Podle názoru EHSV by evropská hospodářská politika měla zahrnovat pokyny k podporování přiměřeného, spravedlivého a koordinovanějšího zdanění na úrovni EU, které by napomáhalo hospodářskému růstu, jenž by se následně mohl projevit v udržitelném růstu veřejných příjmů. Tyto daňové pokyny by navíc měly být přizpůsobeny jednotlivým členským státům, aby byla zohledněna struktura jejich hospodářství a systém daní a bylo podpořeno rovnoměrné rozdělení příjmů a bohatství.

4.4.3 Draghiho zpráva poukázala na to, že úspory v EU, které jsou o 50 % vyšší než v USA, nejsou dostatečně investovány. Nelze již odkládat opatření nezbytná k dokončení unie kapitálových trhů a odstranění překážek, které tomu již tolik let brání. Zároveň musí EU přehodnotit a upravit všechny politiky, které podporují a propagují nasměrování kapitálu k prioritním investičním cílům EU.

4.4.4 Klíčovou součástí nového Kompasu konkurenceschopnosti EU budou rovněž koordinované vnitrostátní reformy a investice. Komise oznámila vytvoření nového nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti, který se bude používat vedle opatření přijatých členskými státy k plnění společných priorit v oblasti konkurenceschopnosti. Komise uvedla, že přístup spočívající v kombinování reforem a investic s cílem realizovat priority EU na vnitrostátní úrovni a zavedený v rámci evropského semestru a nástroje NextGenerationEU bude doplněn koordinovanými přeshraničními a celounijními opatřeními prostřednictvím nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti. Tento nástroj bude zaměřen na sladění průmyslových a výzkumných politik a investic na úrovni EU a na vnitrostátní úrovni a bude fungovat ve spojení se zjednodušeným evropským semestrem zaměřeným na reformy a investice v zájmu konkurenceschopnosti na vnitrostátní úrovni. Kromě toho bude v příštím VFR provádění nástroje pro koordinaci konkurenceschopnosti podporováno novým fondem pro konkurenceschopnost. EHSV žádá, aby bylo dále objasněno, jak budou tyto nástroje propojeny s evropským semestrem, a aby se zabránilo další zbytečné byrokracii.

V Bruselu dne 30. dubna 2025.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE

([27]) Konkurenceschopnost EU: výhled do budoucna – Evropská komise.

([28]) Výzvy spočívající v souběžném reagování na potřebu zvýšit produktivitu a konkurenceschopnost svých ekonomik, hlavní geopolitické výzvy, výzvy týkající se uplatňování koncepce otevřené strategické autonomie v oblastech, jako je bezpečnost a obrana a průmyslová a obchodní politika, výzvy v oblasti dosažení pokroku při plnění cílů ekologické a digitální transformace a výzvy týkající se posílení sociální soudržnosti a provádění evropského pilíře sociálních práv.